

11. Enheduanna's oproep aan godin Inanna

Bijna net zo beroemd als godin Inanna is een hogepriesteres die meer dan vierduizend jaar geleden in Sumerië leefde met de naam Enheduanna. Van haar hand is een aantal zeer aangrijpende hymnen gewijd aan godin Inanna bewaard gebleven. Toch was Enheduanna geen priesteres van godin Inanna in Uruk, zij was verbonden aan de maangod Nanna, in het nabijgelegen plaatsje Ur.

Enheduanna was de dochter van Sargon, koning van Akkad, een gebied dat ten noorden van Sumerië lag. Rond 2300 v.C. had Sargon zijn dochter als hogepriesteres in Ur geïnstalleerd in de hoop daarmee zijn greep op de zuidelijke Sumerische stadstaten te verstevigen. Deze waren massaal tegen zijn bewind in opstand gekomen en de koning had de grootste moeite om hen onder de duim te houden. Het is merkwaardig dat Sargon niet een zoon benoemde tot hogepriester van Inanna in Uruk. Maar in Uruk was al een hogepriester van Inanna, die voorlopig te veel macht had om zomaar opzij te kunnen zetten. In de naburige stad Ur zag Sargon kennelijk een betere kans. Maar hier kon hij geen zoon tot hogepriester benoemen, want als aardse echtgenoot van de maangod kon immers alleen een vrouw fungeren. Dus stelde Sargon zijn dochter aan om de maangod in Ur te dienen, en gaf haar de ambtsnaam Enheduanna, 'En-priester(es), sieraad van de hemel'.

Enheduanna's positie was zeer omstreven. Zij moest zich in Ur staande houden tegenover het tempelpersoneel van de maangod dat haar vijandig gezind was en ze was gedwongen om strijd te leveren met de machthebber van het naburige Uruk. De laatste wist de stad Ur zelfs te veroveren en enige tijd bezet te houden en toen Enheduanna niet meewerkte aan zijn plannen verjoeg hij haar uit de tempel.

Over deze strijd heeft Enheduanna een drietal hymnen geschreven die zo beroemd werden dat ze eeuwen later nog ijverig werden gekopieerd. De hogepriesteres droeg haar hymnen niet op aan de maangod, haar hemelse echtgenoot, maar aan godin Inanna. Inanna was immers de persoonlijke beschermgodin van koning Sargon en het huis van Akkad. Volgens Akkadische mythen had Inanna grote liefde voor de vorst opgevat en steunde zij Sargon bij zijn vele militaire veroveringstochten. In deze tijd krijgt Inanna steeds meer aspecten van een oorlogsgodin. Terwijl Inanna in de tijd daarvoor alleen herkenbaar was aan haar symbool, de rieten standaard, zien we haar nu als een machtige godin afgebeeld, met een goddelijke hoornkroon op haar hoofd, die uit een aantal op elkaar gestapelde stierenhoorns bestaat. In haar hand houdt zij een sikkelzwaard, terwijl ze haar hak elegant op de rug van een leeuw zet, die ze als een hondje aan de leiband heeft.

In haar hymnen probeert Enheduanna godin Inanna bondgenoot voor haar zaak te maken. Enheduanna schildert Inanna af als afschrikwekkende oorlogsgodin die de vijanden van het huis van Akkad meedogenloos wegvaagt. Elk verzet tegen Inanna, en dus tegen koning Sargon, wordt zonder genade afgestraft. We vernemen hoe Inanna als een stormram op de vijand toesnelt. Inanna draagt haar 'schrikwekkende diadeem', de schittering van Venus, en haar wapens zijn in bloed gedrenkt. Enheduanna geeft haar de bijnaam 'landervernietiger', die rondwaart over de slagvelden, waar ze de schilden splijt en op de grond smijt. Inanna zaait verwoestende stormen en orkanen. De verheven vrouwe Inanna weet hoe zij oorlogen moet ontketenen! Ze vermorzelt landen met haar pijlen en ze zaait dood en verderf met haar kracht. Als een leeuw gromt ze in hemel en aarde en slaat de volkeren te pletter. Als een vervaarlijke oeros overwint ze vijandelijke gebieden, en als een razende leeuw vertrapt ze tegenstanders en opstandelingen.

Dergelijke beschrijvingen roepen angst op. We hoeven ons weinig illusies te maken over wat zich hier allemaal afspeelt. Ze geven ons een glimp van de gruwelijke werkelijkheid tijdens de oorlogen van de Akkad-dynastie in Sumerië. Kennelijk bediende Enheduanna zich van de ronkende propagandataal van het Akkad-bewind en schreef zij deze verzen als schrikwekkend uithangbord voor alles waar de Akkad-dynastie voor stond. Onderwerping aan Akkad betekende onderwerping aan de oorlogsgodin Inanna. De bewoners van Sumerië restte weinig anders dan hun rouwbeklag te richten tot de machtige godin die kennelijk partij gekozen had voor Akkad.

Enheduanna spreekt Inanna rechtstreeks aan:

Mijn vorstin, wanneer U tot aan de hemel uitgroeit, jonkvrouw Inanna, als U groot wordt als de aarde, wanneer U als koning Utu [= de zonnegod] tevoorschijn komt door Uw armen wijd uit te strekken, wanneer U in de hemel loopt met Uw schrikwekkende diadeem; wanneer U op aarde met Uw fonkelende diadeem daglicht brengt; wanneer U door de bergen loopt en U Uw rietbundels van lapis lazuli naar beneden werpt, wanneer U de *girinna*-planten van de bergen in licht baadt, wanneer U de berg met sjuba-stenen – de berg van ongerepte aarde – baart, gezeten op een lazuurstenen-zetel, wanneer U stralend als een En-priesteres, volmaakt als een En-priesteres Uw sjita-wapen ... [lacune]. Wanneer U gewapend te midden van de strijd uw hoofd trots opheft, dan galmen de Zwarthoofden [naam voor de Sumeriërs] hun lied uit en alle landen zetten hun 'ililama' zachtjes in.

Gewapende Inanna. Terracotta plaquette. Begin tweede millennium.v.C. (Barrelet, 1968, pl. LXXVIII: 791; Louvre, AO 6779)

Volgende week: *Mijn zoete mond ging kwijlen.* Enheduanna's strijd met de vorst van Uruk